

ORGANIZAREA AJUTORULUI MEDICAL ÎN CAZ DE SITUAȚIE EXCEPȚIONALĂ

Adriana DANDARA, Ludmila EȘANU

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Ajutorul de urgență ocupă un loc însemnat în măsurile de lichidare a consecințelor în SE. De faptul cât de corect și la timp a fost acordată accidentatului urgența medicală, depinde nu numai eficacitatea tratamentului ulterior, dar și însăși viața accidentatului în caz de calamități naturale și tehnogene, de aplicare a gazelor de luptă apar condiții excepționale care într-un mod considerabil influențează organizarea și petrecerea măsurilor de acordare a primului ajutor medical și tratament în focare de afectare în masă. Aceste condiții sunt: apariția în masă unimomentală (într-o perioadă scurtă de timp) a pierderilor populației, care au un caracter divers și sunt diferite după gradul de afectare, dereglarea capacității de lucru a instituțiilor medicale, posibilitatea de contaminare a sectoarelor mari a localității, a produselor alimentare și a apei potabile cu substanțe radioactive și chimice, o situație sanitar-epidemiologică complicată în focarele de afectare în masă și în raioanele de amplasare a populației evacuat, necorespunderea dintre necesitățile populației în ajutor medical și mijloace medicale existente, complexitatea dirijării cu forțele și mijloacele la lichidarea consecințelor.*

Cuvinte cheie: *Situație excepțională, lezați, asistență medicală, proces de evacuare, prim ajutor, sănătate.*

Ajutorul de urgență ocupă un loc însemnat în măsurile de lichidare a consecințelor în SE. De faptul cât de corect și la timp a fost acordată accidentatului urgența medicală, depinde nu numai eficacitatea tratamentului ulterior, dar și însăși viața accidentatului.

În caz de calamități naturale și tehnogene, apar condiții excepționale care într-un mod considerabil influențează organizarea și petrecerea măsurilor de acordare a primului ajutor medical și tratament în focare de afectare în masă.

Aceste condiții sunt:

- apariția în masă, unimomentală (într-o perioadă scurtă de timp) a pierderilor populației, care au un caracter divers și sunt diferite după gradul de afectare;
- dereglarea capacității de lucru a instituțiilor medicale;
- posibilitatea de contaminare a sectoarelor mari a localității, a produselor alimentare și a apei potabile cu substanțe radioactive și chimice;
- o situație sanitar-epidemiologică complicată în focarele de afectare în masă și în raioanele de amplasare a populației evacuate;
- necorespunderea dintre necesitățile populației în ajutor medical și mijloace medicale existente;
- complexitatea dirijării cu forțele și mijloacele la lichidarea consecințelor.

Din punctul de vedere al organizării asistenței medicale populației în situații excepționale o importanță majoră o au factorii, care pot cauza apariția pe teritoriul Republicii Moldova a unor situații excepționale soldate cu pierderi sanitare.

În acest context cel mai mare pericol îl prezintă cutremurele de pământ. În cazul declanșării acestora, numărul pierderilor sanitare poate varia de la câteva zeci până la câteva sute sau câteva mii de lezați. În urma ieșirii din funcție a multor obiecte ale economiei naționale, afectării infrastructurii și pierderilor materiale considerabile lichidarea consecințelor situațiilor excepționale de acest gen va fi extrem de complicată, va cere mobilizarea întregului potențial al țării cu apelarea la ajutor din exterior.

Un pericol actual de cauzare a unui număr mare de pierderi sanitare îl prezintă eventualele epidemii sau erupții de maladii infecțioase, precum și poluarea radioactivă sau chimică a teritoriului țării în rezultatul unor avarii sau accidente la obiectivele respective din țările vecine (Ucraina, România, Bulgaria). Acești factori în anumite condiții pot provoca apariția unui număr mare de afectați, iar depistarea și asistența medicală a acestora va cere eforturi considerabile atât de ordin medico-sanitar, cât și administrativ-organizatoric.

Restul calamităților naturale, avariilor și accidentelor, care pot cauza pierderi sanitare, vor purta un caracter preponderent local, numărul lezaților nu va depăși cifra de câteva zeci de persoane, iar consecințele

nu vor influența substanțial starea economică și socială a țării. În această ordine de idei, cel mai mare pericol îl pot avea accidentele și catastrofele de proporții în transport și avariile la obiectivele cu pericol de explozie și incendiu. Măsurile de bază ce țin de lichidarea consecințelor situațiilor excepționale de acest gen, vor fi realizate de către structurile specializate (locale și centrale) ale organelor centrale de specialitate (serviciul urgență medicală, serviciul pompieri și salvatori, serviciul sanitar-epidemiologic de stat, serviciile comunale, subdiviziunile Forțelor Armate etc.) în comun acord cu organele administrației publice locale, personalul și formațiunile protecției civile ale obiectivelor respective.

Activitatea organelor de conducere ale sistemului ocrotirii sănătății în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale.

a) În caz de pericol al declanșării situației excepționale organelor de conducere au ca scop:

- precizarea și concretizarea acțiunilor prevăzute în planurile de asigurare medicală a populației în situații excepționale;

- crearea grupelor operative și îndreptarea acestora în raioanele eventualelor situații excepționale în scopul aprecierii la fața locului a situației medico-sanitare;

- acumularea, generalizarea și analiza informației din toate sursele disponibile privind gradul pericolului de declanșare a situației excepționale cu prognozarea evoluării evenimentelor și a posibilelor consecințe medico-sanitare;

- determinarea volumului de forțe și mijloace necesare pentru prevenirea sau lichidarea posibilelor consecințe ale situației excepționale;

- aducerea la un grad sporit de pregătire a instituțiilor și formațiunilor medico-sanitare predestinate pentru acțiuni în situații excepționale;

- elaborarea și organizarea realizării măsurilor concrete ce țin de prevenirea/diminuarea posibilelor consecințe medico-sanitare ale situației excepționale;

- conlucrarea permanentă cu instituțiile și serviciile altor ministere și departamente, cu echipele și formațiunile de pompieri și salvatori, serviciile comunale și tehnico-inginerești;

- monitorizarea permanentă a evoluării situațiilor și reacționarea promptă în cazul agravării acesteia.

b) În cazul declanșării situației excepționale:

- organizarea realizării planurilor de asigurare medicală a populației în situații excepționale (asistența medicală, evacuarea medicală, măsurile sanitaro-igienice și antiepidemice, asigurarea cu materiale medico-sanitare, etc.);

- direcționarea în zona dezastrului a subdiviziunilor și formațiunilor medico-sanitare, organizarea și acordarea asistenței medicale urgente populației, care a suferit în urma impactului situației excepționale;

- dirijarea continuă și operativă cu subdiviziunile, formațiunile și instituțiile medico-sanitare implicate în acordarea asistenței medicale lezaților;

- coordonarea evacuării lezaților din zona situației excepționale în instituțiile medico-sanitare;

- monitorizarea și evidența măsurilor îndeplinite;

- acumularea informației din focarele de pierderi sanitare, analiza ei și evaluarea eficacității activităților efectuate, elaborarea și organizarea realizării măsurilor concrete îndreptate spre ameliorarea cât mai grabnică a situației;

Organizarea cercetării medicale.

Cercetarea medicală se efectuează de către echipele sanitare, echipele de asistență medicală urgentă sau echipele speciale de cercetare medicală în scopul:

- determinării caracterului, proporțiilor, pericolului și eventualei dezvoltări a situației excepționale;

- aprecierii situației medico-sanitare în focarele de distrugere și zonele calamităților;

- depistării, în comun acord cu formațiunile de salvare-deblocare, a locurilor unde se află persoanele care au suferit în urma acțiunii factorilor situației excepționale, estimarea numărului și stării acestora;

- aprecierii volumului de lucru, forțelor și mijloacelor necesare pentru acordarea asistenței medicale;

- determinarea punctelor de concentrare a sinistraților și căilor de evacuare a acestora în instituțiile medicale.

În cazurile poluării chimice, radiologice sau bacteriologice cercetarea medicală se efectuează de către subdiviziunile Rețelei naționale de observare și control de laborator asupra contaminării (poluării) mediului înconjurător cu substanțe radioactive, otrăvitoare, puternic toxice și agenți biologici, cu respectarea regulilor respective de protecție a personalului.

Organizarea asistenței medicale și evacuării lezaților.

În focarul cauzat de situația excepțională, primul ajutor medical lezaților se acordă în formă de auto-ajutor sau ajutor reciproc, precum și de către efectivul echipelor de salvare, echipelor sanitare, personalul

instituțiilor medico-sanitare din zona focarului care și-au păstrat capacitatea de a lucra. La necesitate (focar de contaminare chimică sau radioactivă) se întreprind măsuri speciale de protejare (îmbrăcarea măștii antigaz, înlăturarea și neutralizarea substanțelor chimice de pe piele și mucoase, introducerea antidoturilor, etc.). Concomitent se organizează evacuarea lezaților în afara zonei focarului și concentrarea acestora în locuri maximal protejate de pericol și accesibile pentru transportul sanitar (puncte de concentrare a lezaților).

În punctele de concentrare a lezaților asistența medicală de urgență se acordă de către echipele serviciului SMURD, echipele de asistență premedicală și medicală și, după caz, echipele de asistență medicală specializată, care efectuează triajul medical, înregistrarea primară, acordarea asistenței medicale, orientate în primul rând spre menținerea funcțiilor vitale ale organismului și pregătirea lezaților către evacuare.

În cazul unor situații excepționale cu un număr considerabil de lezați în apropierea nemijlocită de focar pot fi desfășurate detașamente medicale, care vor acorda asistență medicală de urgență cu elemente de ajutor medical calificat, sau, după caz, vor fi folosite pentru acordarea asistenței medicale și concentrarea în ele a lezaților cu leziuni ușoare, care nu necesită evacuare în primul rând.

Evacuarea din focarele situației excepționale și din punctele de concentrare a lezaților se efectuează în instituțiile medico-sanitare de tip staționar din apropiere atât cu transportul sanitar, cât și cu transportul de altă destinație (automobile, microbuze, autobuse, autocamioane, etc.). Transportul sanitar se folosește în primul rând pentru evacuarea persoanelor cu leziuni grave. În dependență de situație evacuarea poate fi efectuată într-o singură instituție medico-sanitară sau concomitent în câteva instituții.

Instituțiile medico-sanitare antrenate în acordarea asistenței medicale în situații excepționale organizează primirea lezaților, triajul medical al acestora, acordarea asistenței medicale calificate, spitalizarea, stabilizarea, pregătirea pentru evacuare și evacuarea lezaților care necesită tratament în instituțiile medico-sanitare specializate. În caz de necesitate instituțiile medico-sanitare antrenate în acordarea asistenței medicale în situații excepționale se întăresc cu echipe medicale specializate formate de către instituțiile medicale republicane respective.

Organizarea măsurilor sanitaro-igienice și antiepidemice.

Măsurile sanitaro-igienice și antiepidemice constituie o parte importantă a asistenței medicale, acordate populației în situații excepționale, iar în cazul lichidării consecințelor situațiilor excepționale, cauzate de erupții sau epidemii de maladii infecțioase, importanța măsurile sanitaro-igienice și antiepidemice devine primordială.

Măsurile sanitaro-igienice și antiepidemice se organizează și se petrec de către serviciul sanitaro-epidemiologic de stat în comun acord cu organele administrației publice locale și centrale, cu alte componente ale sistemului ocrotirii sănătății. Toate centrele de medicină preventivă din subordinea Ministerului Sănătății intră în componența Rețelei Naționale de observare și control de laborator asupra contaminării (poluării) mediului înconjurător cu substanțe radioactive, otrăvitoare, puternic toxice și agenți biologici.

În cazul declanșării situațiilor excepționale se organizează și se efectuează următoarele măsuri sanitaro-igienice și antiepidemice de bază:

- cercetarea epidemiologică (parte componentă a cercetării medicale) în zona dezastrului, cu utilizarea metodelor instrumentale și de laborator, în scopul depistării și determinării agenților biologici, substanțelor toxice sau radioactive, care au provocat sau pot provoca contaminarea populației și a teritoriului;

- supravegherea sanitară sporită a obiectivelor de importanță majoră (atât cele afectate de factorii situației excepționale în zona dezastrului, cât și cele, care continuă să funcționeze în afara focarului), sursele și sistemele de asigurare cu apă, sistemele de canalizare, instituțiile de alimentare publică și comerț, instituțiile preșcolare și școlare, instituțiile medico-sanitare publice, locurile de concentrare a sinistraților, etc.;

- măsuri orientate spre depistarea, localizarea și lichidarea focarelor de maladii infecțioase (observație medicală, investigații de laborator, izolare, carantină, vaccinări, tratament profilactic, dezinsecție, deratizare, etc.);

- controlul permanent a mediului ambiant (aerul, apa, solul, etc.) în zona focarului situației excepționale;

- informarea populației privind pericolele infectării/contaminării, măsurile profilactice și de precauție, care urmează a fi îndeplinite.

Finanțarea și asigurarea tehnico-materială.

Finanțarea măsurilor asistenței medicale acordate populației în situații excepționale se efectuează din contul bugetului centralizat al Ministerului Sănătății, bugetelor instituțiilor medico-sanitare publice, bugetelor administrației publice locale, iar în caz de situații excepționale și din fondul de rezervă al Guvernului Republicii Moldova.

Necesitatea în medicamente, materiale medico-sanitare și sanitar-gospodărești pentru activate în situații excepționale se determină de conducătorii instituțiilor medico-sanitare publice, reieșind din pericolele caracteristice pentru zona de deservire a instituției; eventualele pierderi sanitare și schemele standardizate de acordare a asistenței medicale de urgență populației în situații excepționale; numărul, profilul și tabelele de înzestrare ale formațiunilor medico-sanitare, care urmează a fi create, precum și de Normele de calcul a necesităților de medicamente și consumabile parafarmaceutice pentru acordarea ajutorului medical în caz de situații excepționale, puse în aplicare prin ordinul Ministrului Sănătății nr. 201 din 24 mai 2007.

Pentru asigurarea acordării asistenței medicale în situații excepționale în instituțiile medico-sanitare publice se creează din contul și în cadrul stocurilor de uz curent rezerve de materiale medico-sanitare și sanitar-gospodărești.

În caz de necesitate, mijloacele medico-sanitare și sanitar-gospodărești se distribuie în modul stabilit de legislația în vigoare din contul ajutoarelor umanitare, din rezervele de mobilizare și de stat sau rechiziționate de la agenții economici în conformitate cu Legea RM cu privire la rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public.

Concluzie. Pentru desfășurarea lucrărilor de salvare și celor urgente la lichidarea consecințelor situațiilor excepționale într-un timp limitat, e necesar ca din timp să fie planificate măsuri pentru prognozarea pericolului de apariție a SE, cu implicarea forțelor PC.

Lucrările de salvare-deblocare se efectuează operativ, calitativ și cu mijloace tehnice moderne, îndeplinindu-se strict măsurile de protecție la îndeplinirea lucrărilor.

Toate problemele ce pot apărea trebuie să fie cercetate în timpul instruirii forțelor PC, a populației, mai ales în timpul petrecerii aplicațiilor și antrenamentelor.

Bibliografie

1. Calamitățile naturale în Moldova și combaterea lor. Departamentul S.E. al Republicii Moldova. Chișinău, 1997.
2. GHID privind planificarea, organizarea și desfășurarea exercițiilor de simulare a acțiunilor de răspuns ale instituțiilor medico-sanitare la situații excepționale și urgențe de sănătate publică. Chișinău, 2013.
3. Disponibil: <<http://www.asm.md/administrator/fisiere/protectia/civila/Lectia/Organizarea/lucrarilor/de/salvare/deblocare.>> [Accesat 5 noiembrie 2014].
4. Disponibil: <http://www.asm.md/administrator/fisiere/protectia_civila/ucebникG3.doc> [Accesat 11 noiembrie 2014].